

Regionvekstavtale

mellom

Nordland fylkeskommune

og

Staten v/Kommunal- og distriktsdepartementet

2024-2029

Innhold

1. Hovedmål og hovedparter i avtalen	3
2. Avtalens innretning	3
2.1 Organisering og gjennomføring	4
2.2 Avtalens varighet	5
2.3 Kontaktpunkter for avtalen.....	5
2.4 Økonomiske rammer for avtalen	5
2.5 Taushetsplikt og personvern	5
3. Avtalens innsatsområder	6
3.1 Styrke kapasitet og kompetanse for regional og kommunal planlegging og samfunnsutvikling	6
3.2 Tilrettelegge for utvikling av sirkulær økonomi gjennom industriell symbiose	7
3.3 Tilrettelegge for mineralutvinning.....	8
3.4 Fornybar energi til grønn omstilling og industriutvikling.....	8
3.5 Styrke tilgangen på kompetent arbeidskraft som støtter opp om grønn industri- utvikling.....	10
4. Avtalen er signert av.....	11
Vedlegg: Forankring.....	12

1. Hovedmål og hovedparter i avtalen

Regionvekstavtaler skal bidra til mer effektiv og målrettet innsats knyttet til regionale problemstillinger og mål innenfor et prioritert område i den enkelte fylkeskommune, som samtidig støtter opp om regjeringens mål og ambisjoner.

1.1 Hovedmål med avtalen

Regionvekstavtalen mellom Nordland fylkeskommune og staten skal bidra til utvikling av grønn industri i fylket, basert på Nordlands naturressurser, kunnskapsmiljøer, industrielle kompetanse og historiske fortrinn.

Nordland er et stort kraft- og industrifylke, med god tilgang på tilrettelagte industriarealer. Eksisterende prosessindustri er verdensledende på mange områder. Nordlandsindustrien har høy kompetanse og er godt i gang med den grønne omstillingen. Samtidig er det stor interesse fra nye aktører for å etablere industri som vil bidra til å utvikle samfunnet i bærekraftig retning. Nye industrietableringer kan bidra til befolkningsvekst lokalt og regionalt, reduserte utslipp av klimagasser, styrking av verdikjeder og økt eksport.

Dette er i tråd med regjeringens ambisjoner for nordområdene om å snu den negative befolkningsutviklingen, utnytte de lokale verdiene til å skape vekst, og gjøre nordområdene til sentrum for grønn omstilling, jf. Hurdalsplattformen.

Tilrettelegging for grønn industriutvikling berører flere sektorer, noe som gjør det nødvendig med forpliktende samarbeid på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.

Hovedmålet med denne avtalen er derfor å utvikle bedre samarbeid og sammenheng mellom ulike politikkområder, forvaltningsnivåer og sektorer, slik at den samlede innsatsen blir mer treffsikker.

1.2 Hovedparter i avtalen

Nordland fylkeskommune og staten er hovedparter i avtalen. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) er koordinerende avtalepart på vegne av staten, herunder:

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet
- Barne- og familiedepartementet
- Energidepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Kunnskapsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet
- Nærings- og fiskeridepartementet

2. Avtalens innretning

I dette kapitlet beskrives organiseringen, oppfølgingen og varigheten av regionvekstavtalen mellom Nordland fylkeskommune og staten.

2.1 Organisering og gjennomføring

Fylkeskommunen og berørte departementer skal samarbeide om oppfølgingen av avtalen.

De ulike departementene har ansvar for å følge opp avtalen på sine fagområder, og å legge til rette for dialog mellom fylkeskommunen, statsforvalteren og aktuelle statlige virksomheter ved behov. Departementene skal også gi nødvendige føringer og oppdrag til berørte underliggende virksomheter ved behov.

Nordland fylkeskommune har ansvar for å konkretisere de ulike innsatsområdene i avtalen og å foreslå oppfølgingspunkter og tiltak til drøfting. Denne regionvekstavtalen omfatter også områder der kommunene har ansvar og myndighet. Fylkeskommunen har ansvar for å involvere kommuner, statsforvalteren og andre ikke-statlige regionale aktører i arbeidet, der det er relevant eller hensiktsmessig.

Politisk samråd

Oppfølgingen av avtalen vil initieres og fastsettes i rammen av årlige politiske samråd¹ mellom avtalepartene: KDD, øvrige relevante departementer og Nordland fylkeskommune.

Departementene deltar i de årlige politiske samrådene når tema på deres fagområder står på dagsorden (jamfør innsatsområder og problemstillinger i kapittel 3). Deltakelsen er på statsråds- eller statssekretærnivå.

Samrådene ledes av staten ved politisk ledelse fra KDD.

Politiske samråd gjennomføres årlig og har som formål å:

- bli enige om felles prioriteringer for videre oppfølging av avtalens innsatsområder
- drøfte problemstillinger under prioriterte innsatsområder og gi føringer for hvordan disse skal følges opp, av identifiserte aktører i samarbeid
- legge grunnlag for å utforme en oversikt over oppfølgingspunkter for videre samarbeid mellom statlige og regionale aktører, og organiseringen av dette, i form av et *handlingsprogram*
- gi mulighet for å videreutvikle de politiske prioriteringene og føringene for oppfølgingen av avtalen fra tidligere samråd

Behovet for nærmere politisk dialog vil vurderes underveis.

Eksisterende arenaer og møteplasser vil i størst mulig grad benyttes i oppfølgingen av avtalen.

KDD og Nordland fylkeskommune har sammen ansvar for å organisere og forberede det politiske samrådet, i dialog med deltakende departementer (sekretariatsfunksjon).

Handlingsprogram

For å sikre en koordinert og systematisk oppfølging og gjennomføring av konklusjonspunktene fra det årlige samrådet, vil sekretariatet utarbeide et handlingsprogram. Handlingsprogrammet skal inneholde oversikt over omforente oppfølgingspunkter fra samrådet, ansvar

¹ Begrepet *samråd* er hentet fra Planlovutvalget (NOU 2003:14), som argumenterte for at regjeringens behandling av fylkesplaner burde skje i form av en aktiv dialog, et «samråd», mellom sentrale og regionale myndigheter (om planens mål, innhold og oppfølging).

for oppfølging, tidshorison for gjennomføring og rapportering på status for oppfølgingspunktene fra tidligere samråd. Handlingsprogrammet oppdateres og godkjennes årlig, i forbindelse med det politiske samrådet.

Sekretariat

Sekretariatet består av administrative representanter fra KDD og Nordland fylkeskommune, og ledes av KDD. Sekretariatet har ansvar for å tilrettelegge for en god gjennomføring av de årlige samrådene, herunder å utarbeide og oppdatere handlingsprogrammet. Sekretariatet har også en pådriverrolle i gjennomføringen av samrådene og i departementenes oppfølging av avtalen.

2.2 Avtalens varighet

Regionvekstavtalen mellom Nordland fylkeskommune og staten trer i kraft når avtalen er vedtatt av både regjeringen og Nordland fylkesråd.

Avtalen skal gjelde t.o.m. 31. desember 2029. Avtalen kan forlenges dersom partene enes om det innen avtaleslutt.

Ved avtaleinngåelse er avtalens innhold forankret i vedtatt politikk i Nordland fylkeskommune og på regjeringnivå. Avtalen kan bare opphøre gjennom nye politiske vedtak i løpet av avtaleperioden. Brudd på oppfølging av avtalens innhold søkes løst gjennom dialog. Delmål og problemstillinger i avtalen kan utvikles underveis i avtaleperioden dersom partene enes om det.

2.3 Kontaktpunkter for avtalen

Kontaktperson i KDD for oppfølging av avtalen er avdelingsdirektør i Regionalpolitisk avdeling.

Kontaktpunkt i Nordland fylkeskommune for oppfølging av avtalen er fylkesrådsleders kontor.

2.4 Økonomiske rammer for avtalen

Avtalepartene dekker egne kostnader knyttet til gjennomføring og oppfølging av avtalen, etter gjeldende sektoransvarsfordeling. Fylkeskommunen skal dekke kostnader knyttet til de oppfølgingspunktene som er definert som fylkeskommunens ansvar.

Eventuelle kostnader ved nye tiltak blir dekket innenfor de til enhver tid gjeldende budsjett-rammer til den ansvarlige avtalepart etter sektoransvarsprinsippet. Eventuelle tiltak med behov for økte budsjett-rammer vil bli vurdert i de årlige budsjettprosessene.

2.5 Taushetsplikt og personvern

Den enkelte avtalepart har selv ansvar for at deltakelsen i samarbeidet og gjennomføringen av avtalen skjer i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, eksempelvis reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven og personvern i personopplysningsloven.

3. Avtalens innsatsområder

Hovedmålet i avtalen, å styrke samarbeidet om grønn industriutvikling, vil følges opp innenfor fem innsatsområder. Under hvert innsatsområde spesifiseres hvem som er samarbeidende parter og hvilke problemstillinger som skal drøftes i det politiske samrådet. Innsatsområdene og tilhørende problemstillinger til drøfting er basert på ønsker fra fylkeskommunen.

3.1 Styrke kapasitet og kompetanse for regional og kommunal planlegging og samfunnsutvikling

Kommunene spiller en viktig rolle i å tilrettelegge for grønn industriutvikling. De har ansvar for samfunns- og arealplanlegging etter plan- og bygningsloven, inkludert å tilrettelegge for verdiskaping og næringsutvikling, ivareta klimahensyn og miljømål og legge rammer for en bærekraftig lokal samfunnsutvikling.

De fleste kommunene i Nordland har hyppig utskifting av planleggere og samfunnsutviklere, noe som øker ressursbruken til opplæring. Spesielt er det behov for gode tiltak rettet mot kommuner som har utdatert planverk og manglende plankapasitet. Det er behov for økt samarbeid mellom kommunene om planlegging, og det bør vurderes om fylkeskommunen kan bistå og legge til rette for slikt arbeid. Det bør også vurderes hvordan fylkeskommunen kan støtte opp om kommunenes planfaglige kapasitet og kompetanse.

Store deler av Nordland er definert som reindriftsområder. Dette gir krevende avveininger mellom ulike arealbruksinteresser og -hensyn. Reindriftsnæringen trenger store arealer og forutsigbar tilgang til disse. Samtidig setter det grønne skiftet krav til store arealer til energiproduksjon, industri, linjenett og annen infrastruktur. Arealbruksavveininger krever kompetanse og gode prosesser. Kommuner og fylkeskommuner har konsultasjonsplikt i saker hvor lokale forskrifter og andre beslutninger og tiltak vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Vertskommunene for nye store industrietableringer kan på kort sikt stå overfor merkostnader for å legge til rette for en god gjennomføring av etableringene. Utgifter kan omfatte revisjon av planer, arbeid med tilflytting og rekruttering, næringsutvikling, tilgang på boliger og oppskalering av kommunale tjenester. Finansiering av utviklingsarbeid i forbindelse med rask befolkningsvekst kan være krevende både for vertskommunene og fylkeskommunen. Hvis nyetableringer lykkes og det fører til befolkningsvekst, vil vertskommunene på sikt få økte skatteinntekter og rammetilskudd.

Det politiske samrådet skal i oppfølgingen av innsatsområdet bidra til at *vertskommunene for nye industrietableringer har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å legge til rette for en god samfunns- og næringsutvikling, herunder areal- og boligutvikling.*

Følgende problemstillinger drøftes i det politiske samrådet:

- Tiltak for å sikre oppdaterte planer, tilstrekkelig plankapasitet og plankompetanse i vertskommunene for store industrietableringer.

- Utvikling av bedre metoder og prosesser knyttet til arealavklaringer mellom ulike interesser, herunder samiske interesser.
- Utvikling av nye verktøy for bedre veiledning for kommuner med industrietableringer.
- Behov for bedre samordning av tiltak fra ulike sektorer og forvaltningsnivåer ved store industrietableringer.
- utfordringer for (areal)utvikling knyttet til ulike statlig eierskap til arealer, samt nye grep for dialog mellom vertskommuner og forvaltere av statlige eiendommer.

Følgende departementer skal delta i det politiske samrådet i oppfølgingen av dette innsatsområdet:

- Energidepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet

3.2 Tilrettelegge for utvikling av sirkulær økonomi gjennom industriell symbiose

Tilrettelegging for utvikling av sirkulær industri krever koordinering mellom ulike industriaktører, øvrig næringsliv og kommunale planprosesser. En viktig strategi for sirkulære løsninger i industrien er «industriell symbiose», som omhandler at bedrifter innenfor et geografisk avgrenset område samarbeider om bruk av ressurser som varme, vann og materialer. Gjennom industriell symbiose kan industrien bidra til bedre utnyttelse og gjenbruk av ressurser, mer effektiv energibruk, og dermed reduserte utslipp.

For å lykkes med industriell symbiose er det behov for samordning mellom ulike aktører og virkemidler. Kommunen er en nøkkelaktør i dette arbeidet. Det er behov for å planlegge for effektiv arealbruk, deling av infrastruktur, tilrettelegging for effektiv og fleksibel energibruk, herunder gjenbruk av overskuddsvarme, og ivaretagelse av andre biprodukter. Det er nødvendig med strategisk planlegging knyttet til kommunale, regionale og nasjonale mål om ressursbruk og bærekraft. Det er behov for styrke samarbeidet mellom ulike forvaltningsnivå, sektorer og aktører for utvikling av sirkulær økonomi.

Det politiske samrådet skal i oppfølgingen av innsatsområdet legge til rette for utvikling av *sirkulære løsninger og verdikjeder i Nordland*.

Følgende problemstillinger drøftes i det politiske samrådet:

- Nasjonale rammebetingelser for utvikling av industrielle symbioser.
- Behovet for styrket samarbeid mellom fylkeskommunen og det næringsrettede virkemiddelapparatet om tilrettelegging for koblinger og synergier mellom ulike prosesser knyttet til industriell symbiose og sirkulære løsninger.
- Vurdere behov for større fleksibilitet i det næringsrettede virkemiddelapparatet, og mekanismer for å prioritere tilrettelegging for sirkulære verdikjeder.

Følgende departementer skal delta i det politiske samrådet i oppfølgingen av dette innsatsområdet:

- Klima- og miljødepartementet

- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet
- Nærings- og fiskeridepartementet

3.3 Tilrettelegge for mineralutvinning

Tilgang på metaller og mineraler er avgjørende i det grønne skiftet. I Nordland er det muligheter for bærekraftig utvinning av mineraler. Sikker tilgang til mineralske råstoffer er en forutsetning for flere verdikjeder i kraftforedlende industri, særlig knyttet til utvikling av fornybar energi og miljøvennlig teknologi. Nordland har en rik historie med gruvedrift, og flere steder finnes allerede utbygd infrastruktur. I tillegg finnes det flere potensielle områder med kritiske råvarer som nå undersøkes nærmere.

Utvikling av gruveprosjekter krever langsiktige investeringer. Fra leting til oppstart av drift tar det ofte 10-15 år, og en betydelig del av kostnadene påløper før en beslutning om investering kan tas. Mineralnæringen opplever ofte at plan- og konsesjonsprosesser etter plan- og bygningsloven, mineralloven og forurensingsloven tar lang tid.

Uttak av mineraler vil påvirke lokalsamfunnet der virksomheten ligger. Støtte og aksept fra kommune og lokalsamfunn er derfor avgjørende. Det krever at næringen viser at aktiviteten gir noe tilbake til samfunnet i form av arbeidsplasser, kompetanse, inntekter og utvikling av nye bedrifter.

Det politiske samrådet skal i oppfølgingen av innsatsområdet bidra til *effektive og samordnede prosesser for planlegging og gjennomføring av uttak av mineraler som trengs i det grønne skiftet.*

Følgende problemstillinger drøftes i det politiske samrådet:

- Muligheten for at fylkeskommunen får en rolle i prosessen for tilrettelegging for mineralutvinning.
- Bedre koordinering av ressursforvaltning og planprosesser for mineralutvinning.
- Prosesser for tidlig arealavklaring og raskere realisering av mineralprosjekter.

Følgende departementer skal delta i det politiske samrådet i oppfølgingen av dette innsatsområdet:

- Klima- og miljødepartementet
- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet
- Nærings- og fiskeridepartementet

3.4 Fornybar energi til grønn omstilling og industriutvikling

Nordland har sterke industrimiljøer basert på fornybar kraft, og har per i dag kraftoverskudd. Fylket er dermed attraktivt for nye industrietableringer. Nordland fylkeskommune har ambisiøse mål om grønn verdiskapende industri, og om å gjøre den grønne omstillingen til en strategi for vekst og verdiskaping. I regional plan for klima og miljø er det vedtatt at

utslippene i Nordland skal reduseres med 60 prosent fram mot 2030. Energiomstilling er et viktig tiltak for å nå dette målet.

Store sektorer som industri, petroleum og transport skal omstilles fra fossile til fornybare energibærere for å nå våre nasjonale klimaforpliktelser, for eksempel gjennom elektrifisering eller ved hjelp av andre utslippsfrie energibærere som grønt hydrogen eller ammoniakk.

Målene om utslippskutt betinger fortsatt tilgang til fornybar energi og strømmnett. Flere analyser viser at Nordland i løpet av få år kan gå fra et årlig overskudd av fornybar kraft på 6-10 TWh, til en situasjon med underskudd. For å opprettholde konkurransefortrinnet med tilgang til fornybar og rimelig kraft må det legges til rette for ny kraftproduksjon, mer effektiv og fleksibel energibruk og økt nettkapasitet. Både kraft- og strømmnettutbygging er areal- og tidkrevende prosesser med mange interesser involvert. Det er behov for mer effektive og helhetlige prosesser, uten at det går på bekostning av medvirkning og hensyn til natur- og miljøinteresser.

Utbygging av kraftproduksjon og tilrettelegging for mer effektiv og fleksibel energibruk krever at kommunene har tilgjengelige ressurser til å oppdatere sine planer. Det er gjort store endringer i vindkraftpolitikken, blant annet ved at vindkraft på land er innlemmet i plan- og bygningsloven. Kompensasjonen til vindkraftkommuner er styrket gjennom økt produksjonsavgift og forslag til grunnrentebeskatning, og kravene til konsesjonssøknad og -prosess er innskjerpet. Det har gitt kommunene en større rolle i utbygging av vindkraft på land. Arealplanlegging knyttet til kraftproduksjon, energibruk og næringsutvikling kan derfor kobles nærmere sammen. Dette må også ses i sammenheng med muligheten for strategisk planlegging for sirkulær økonomi (punkt 3.2).

Det politiske samrådet skal i oppfølgingen av innsatsområdet bidra til *mer effektive prosesser for utbygging av fornybar kraft og en mer effektiv og fleksibel energibruk.*

Følgende problemstillinger drøftes i det politiske samrådet:

- Hvordan styrke samhandlingen og koordineringen mellom blant annet regionale/kommunale planer, planer og potensial for ny kraftproduksjon, og planer og potensial for utnyttelse av overskuddsvarme.
- Tilrettelegge for økt samhandling og dialog mellom blant annet fylkeskommunen, kommunene, aktører med fleksibilitetsressurser eller uutnyttet overskuddsvarme, aktører som ønsker ny eller økt nettkapasitet, og nettselskapene, om ulike hensyn og behov i utviklingen av energiinfrastruktur.
- Tiltak for styrket dialog knyttet til lokal aksept for kraft- og nettutvikling og avveining av ulike hensyn, spesielt rettet mot kommuner og arealkrevende næringer.

Følgende departementer skal delta i det politiske samrådet i oppfølgingen av dette innsatsområdet:

- Energidepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet

- Nærings- og fiskeridepartementet

3.5 Styrke tilgangen på kompetent arbeidskraft som støtter opp om grønn industriutvikling

Tilstrekkelig tilgang på arbeidskraft og tilbud om arbeidsplasser er sentralt for en god samfunnsutvikling, og bidrar til bo- og blilyst. Tilgang på nok arbeidskraft med rett kompetanse er avgjørende for å realisere planlagte industrietableringer i Nordland. Utfordringen er svak befolkningsvekst, samtidig som fylket har et stramt arbeidsmarked og stor fraflytting av unge voksne. Nordland har en større andel av befolkningen over 65 år enn under 19 år. Samtidig er det arbeidskraftmangel i andre sektorer, blant annet utdannings-, helse- og omsorgssektoren. For å dekke kompetansebehovet i industrien og andre sektorer kreves derfor systematisk jobbing på flere områder over lang tid.

For å kunne dekke behovene industrien og vekstkommunene har for arbeidskraft, vil Nordland være avhengig av å bremse utflytting og øke tilflytting. Det er behov for å øke andelen innbyggere i arbeidsdyktig alder.

Det ligger også muligheter for økt rekruttering gjennom å inkludere de som i dag ikke deltar i utdanning eller arbeidsliv, noe som også vil bidra til å redusere sosialt utenforskap. I Nordland gjelder dette i dag flere tusen unge voksne. Å arbeide for å inkludere, samt kvalifisere til deltakelse i arbeids- og samfunnslivet, er ikke bare viktig for det enkelte mennesket, men også vesentlig for verdiskaping og regional utvikling.

Tilgang til rett kompetanse fordrer videre ofte nærhet til utdannings- og forskningsinstitusjoner, og at disse innretter seg mot industriens kompetansebehov. Desentraliserte og fleksible utdanningsmuligheter blir derfor stadig viktigere for utdanning av lokal ungdom og for videreutvikling av arbeidstakeres kompetanse. Samtidig er Nordland et fylke med store avstander og lav befolkningstetthet. Dette er utfordrende for tilrettelegging av et bredt utdanningstilbud i lokale arbeidsmarkeder.

Nordland har en større andel elever som velger yrkesfaglig utdanning (60 prosent) enn i landet for øvrig. I yrkesfag på videregående skole faller imidlertid en tredjedel fra utdanningsløpet. Det er behov for å jobbe mer målrettet for å øke fullføringsgraden på yrkesfag og å hente inn igjen de som har falt fra. Med en større andel yrkesfaglig utdanning, er også behovet for styrket høyere yrkesfaglig utdanning stort. Gode overgangsordninger mellom yrkesfag på videregående, høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning vil også være sentralt for å kunne dekke kompetansebehovet i industrien.

Det politiske samrådet skal i oppfølgingen av innsatsområdet bidra til å *styrke tilgangen på arbeidskraft med kompetanse tilpasset næringslivets behov i Nordland.*

Følgende problemstillinger drøftes i det politiske samrådet:

- Styrke fylkeskommunens samarbeid med relevante utdannings- og forskningsinstitusjoner for å støtte opp om grønn industriutvikling i Nordland.
- Med utgangspunkt i fylkeskommunens rolle som kompetansepolitisk aktør, se på hvordan det kan legges til rette for en mer helhetlig kompetansepolitikk, blant annet gjennom studiesentre.

- Samarbeid mellom statlige aktører og fylkeskommunen om kvalifisering til og inkludering i arbeidslivet for å styrke tilgangen på arbeidskraft for industrien, herunder:
 - Vurdere incentivordninger og virkemidler som øker deltakelsen i arbeidslivet og får arbeidstakere til å stå lengre i jobb.
 - Videreutvikle mottaks- og kvalifiseringssystemer for arbeids- og familieinnvandrere slik at arbeids- og samfunnslivsdeltakelsen øker. Pilotering av konsepter for bedre ivaretagelse av arbeidsinnvandrere og deres familier.
- Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlag fra Nordland fylkeskommune: se om det er spesifikke erfaringer og utfordringer knyttet til godkjenningsprosesser og praktiske godkjenningsordninger for de med medbrakt kompetanse slik at tilflyttere lettere får tilgang til arbeidslivet.
- Søke om forsøk om desentralisert opplæring i videregående skole, innenfor ny opplæringslov.

Følgende departementer skal delta i det politiske samrådet i oppfølgingen av dette innsatsområdet:

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet
- Barne- og familiedepartementet
- Kommunal- og distriktsdepartementet
- Kunnskapsdepartementet

4. Avtalen er signert av

Avtalepart	Dato for politiske vedtak
Nordland fylkeskommune	
Kommunal- og distriktsdepartementet	

Vedlegg: Forankring

Gjennom grønn industriutvikling kan Nordland bidra til flere av regjeringens sentrale industri-politiske mål, slik de fremgår av «Veikart for grønt industriløft», eksportreformen «Hele Norge eksporterer» og batteri- og mineralstrategien. Innsatsområdene i avtalen støtter opp om nasjonale mål om grønn industriutvikling og reduserte klimagassutslipp, og ambisjoner for eksportvekst og styrking av nasjonale verdikjeder. Det er et nasjonalt mål å bruke naturressurser, kunnskapsmiljøer og industriell kompetanse for å sette fart på omstillingen og skape grønne verdikjeder med stort eksportpotensial.

Grønn industriutvikling er høyt prioritert i fylkesrådets politiske plattform og regionale planer og strategier i Nordland. Fylkestinget i Nordland har også vedtatt ambisiøse mål for reduksjon i klimagassutslipp.

Fra statens side er hovedmålet og innsatsområdene (punkt 3) forankret i:

- Veikart 2.0: Grønt industriløft
 - Norsk industri skal ha tilgang på ren og rimelig fornybar energi, gjennom økt fornybar kraftproduksjon, videreutvikling av strømmettet, redusert ledetid og mer effektiv energibruk.
 - Norsk industri skal ha tilgang til gode arealer, effektiv infrastruktur og høyhastighets internett. En forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finnes egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Kommunal planlegging er avgjørende for å sikre attraktive næringsarealer for industrien. En viktig forutsetning for effektiv og god planlegging er at kommunene og andre myndigheter har tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet.
 - For å realisere det grønne industriløftet trenger vi kompetent arbeidskraft fra alle utdanningsnivåer, fra fagarbeidere til teknologer. Det er behov for å tilby relevante utdanningsløp. Gjennom en forsterket dialog mellom næringslivet, utdanningsinstitusjoner og -myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå, kan det legges bedre til rette for tilgang på relevant kompetanse.
 - Samhandling mellom yrkesutdanningene i videregående skole, fagskoler, høyskoler, universiteter og arbeidslivet kan bidra til at fag fornyes og mer relevante studietilbud utvikles og etableres. Samarbeidet med partene i arbeidslivet er sentralt i fag- og yrkesopplæringen, herunder yrkesopplæringsnemndenes (y-nemndene) rolle regionalt, og de lokale opplæringskontorene.
 - Mange av de unge som faller utenfor arbeidslivet representerer en stor ressurs for arbeidslivet med noe tilrettelegging. Derfor vil samarbeid mellom NAV, utdanningsinstitusjoner og bedrifter være viktig.
- Meld. St. 36 (2020-2021) Energi til arbeid
 - Mest mulig effektiv planlegging og utbygging av overføringsnett og at overføringsnett utnyttes best mulig. Nettilknytting skal ikke stå i veien for etablering av nye virksomheter og arbeidsplasser, samtidig som man hensyntar at nett er kostbart og medfører naturinngrep og arealkonflikter.
- Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet (2023)
- Regjeringens havvindsatsing
- Eksportreformen Hele Norge Eksporterer

- Norges batteristrategi
- Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2023-2027:
 - Tilstrekkelige næringsarealer med minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og samfunn. Næringsarealer planlegges med et regionalt perspektiv, og energibruk, krafttilgang, gjenbruk og mer effektiv utnyttelse av eksisterende næringsarealer og infrastruktur inngår i planvurderingene.
 - Omlegging til en mer sirkulær økonomi, der ressurser og eksisterende bebyggelse og anlegg brukes lengst mulig og i større grad ombrukes og oppgraderes.
 - Mangel på egnede boliger kan også hindre rekruttering til privat og offentlig sektor. Behov for god planlegging og økt hastighet i boligbyggingen.
 - Regjeringen forventer at viktige mineralforekomster sikres i regionale og kommunale planer, og utvinning avveies mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.
 - Regjeringen forventer at fylkeskommunene tar et helhetlig ansvar for kompetansepolitikken og utvikling av kompetanseplaner som bidrar til at regionen får tilgang på den kompetansen som arbeidsmarkedet etterspør.
 - Fagskolene skal bli bedre rustet til å møte arbeidslivets behov.
- Norges mineralstrategi:
 - Metaller og mineraler er en forutsetning for å gjennomføre det grønne skiftet og for omstillingen fra et fossilt til et fornybart energisystem. Tilgangen til kritiske mineraler er derfor avgjørende for mange av målene om å bygge ut fornybar kraft og kutte klimagassutslipp.
- Meld. St. 14 (2022-2023) Utsyn over kompetansebehovet i Norge.

Fra fylkeskommunens side er hovedmålet og innsatsområdene (punkt 3) forankret i politisk vedtak i fylkestinget, og i følgende planer og strategier:

- Politisk plattform 2023-2027 for fylkesrådet i Nordland:
 - Nordland skal være et ledende industrifylke og en viktig bidragsyter til det grønne skiftet.
 - Nordland skal være en attraktiv lokasjon for bærekraftige industri- og næringsetableringer.
 - Det skal være gode rammebetingelser for reindrifta, og ulike interesser skal ivaretas på en balansert måte.
 - Det skal legges mer til rette for mer industriell utnyttelse av kraftproduksjon.
 - Pådriver for å lykkes med kartlegging og utvinning av mineraler og metaller.
 - Legge til rette for sikker og miljøvennlig energiforsyning, der effektiv og lønnsom utbygging av fornybar energi blir prioritert. God og bærekraftig forvaltning av vannkraft og andre fornybare energiformer er nødvendig for å sikre grønne nærings- og industriarbeidsplasser i fremtiden.
 - Opprettholde et fleksibelt og desentralisert studietilbud som skal gi god læring hele livet, styrke fagskolen og satsing på inkludering og bekjemping av utenforskap. Føringerne er forankret i sentrale strategier som Kompetansestrategi for Nordland 2020-2024, samt Kompetanseløft for voksne 2022-2024.
- Regional planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021-2024: Et bærekraftig Nordland:

- Utvikling av attraktive og inkluderende samfunn, et innovativt og bærekraftig næringsliv, og industri som bidrar til grønn omstilling og bærekraftig utvikling av miljø og naturressurser.
- God kvalitet i skoletilbudene og et arbeidsliv som stimulerer til kompetanseutvikling i hele karrieren, og mål 6: Kompetansearbeidsplasser og høyere utdannings- og forskningsmiljø som er sterke utviklingsaktører i regionalt samfunns- og næringsliv.
- Regional plan for klima og miljø: Grønn omstilling i Nordland 2021-2030:
 - Målsettinger fram mot 2030 er bl.a. at klimagassutslippene i fylket skal reduseres med 60% sammenlignet med 2009, og at industri og næringsliv i Nordland er en global aktør innen grønn omstilling.
 - Grønn industriutvikling basert på fornybar energi, bygging av infrastruktur for framtidens energisystemer og større fleksibilitet i energisystemet.
- Regional transportplan
- Ny regional plan for arealforvaltning (kommer)
- Ny innovasjonsstrategi med missionstilnærming og grønn næringsutvikling som hovedsatsing (kommer)
- Nasjonal samhandlingsmodell for samordning av det regionale og nasjonale utviklingsarbeidet innen næring, innovasjon og forskning.
- Mineralstrategi for Nord-Norge